

SZENTES és VIDÉKE

VEGYES TARTALMU LAP

Megjelen vasárnap és csütörtökön reggel.

Előfizetési ár

egy negyedévre 1 frt 25 kr., félévre 2 frt 50 kr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

I. tized 265. szám, özv. Fried Józsefné uró házában, hová a kéziratok címzendők.

Hirdetéseket

és nyilvántartási közleményeket a kiadóhivatal mérsékelt árjegyzék szerint számít.

Felhívás előfizetésre.

Nehéz idők vetik előre árnyékukat!

A társadalmi kötelek hova-tovább meglazulnak, közéletünk elvadulásnak indult s különösen Szentesen, a közügyek intézésében, az adminisztrációban rakásra halmozódik a sok visszaélés, rendtelenség, melyek ellen ha eddig *látszólag* sikertelenül küzdöttünk is: már a közel jövőben el kell következnie az időnek, mikor küzdelmünk a közjó érdekében kivívja azt a teljes *erkölcsi* sikert, melyért sikra szállani mindenkor legfőbb törekvésünk, melyben diadalmaskodni: a legszebb jutalom, mit a sajtó munkása önmagának kívánhat.

E nehéz napok küszöbén, melyek hírlapírói éberségünket fokozottabb mérvben veszik igénybe, bizalommal fordulunk a vármegye és Szentes város közönségéhez, hogy a következő évnegyedben se vonja meg tőlünk eddig tapasztalt bizalmat és folyton növekvő támogatását.

Nyílt sakkal lépünk a közönség elé.

Kimondjuk, hogy úgy Csongrád vármegye, mint szülővárosunk, Szentes érdekében határozottan állást foglalunk minden oly törekvés ellen, mely a vármegye és székvárosa közönsége közt mesterséges úton, erőszakos eszközökkel szítja az ellenségeskedést.

Kárhözhatjuk azok törekvését, kik e végből oly beteges aspirációkat táplálnak, mint amilyen Szentesnek önálló törvényhatóságá alakítása, mert szilárd meggyőződésünk, hogy városunk felvirágzását nem ily képtelen fantómkokkal, hanem a helyes, tiszta adminisztrációval, a közvagyon realis, okserű kezelése és új jövedelmi források megteremtésével lehet csak elősegíteni.

Szentes város felvirágzása pedig egy a vármegye felvirágzásával, amint-hogy ennek előhaladása, fejlődése, gyarapodása viszont mindenkor első sorban Szentesnek, mint székhelynek válik előnyére.

De a közéleti küzdelmen kívül társadalmi életünk is kiváló tárgyát fogja képezni hírlapírói figyelmünknek, mert hiszen e téren is sajnos visszaesés mutatkozik nálunk a 60-as és 70-es évek korához viszonyítva.

És amily mértékben szenteljük időnket, erőnket, tudásunkat a közjóra irányuló törekvésnek; amily hű képe kíván lenni lapunk a helyi napi eseményeknek, épp oly gondosan választjuk meg tárcarovatunk közleményeit is, hogy azok ne pusztán kellemes olvasmányt képezzenek, de irodalmi színvonalon is álljanak, míg „Egy hét” című rovatunk keretében könnyed modorban soroljuk fel a helyi, le-

hetőleg hazai és külföldi nevezetesebb eseményeket is.

Szóval, lapunk egész terét *kiszárolag* szűkebb hazánk, Csongrád vármegye és Szentes közügyének, felvirágzásának szenteljük, jól tudva, hogy akkor teljesítjük leghívebben kötelességünket és lapunk akkor felel meg mindenben az igaz helyi sajtó iránt joggal támasztható igényeknek, ha *kiszárolag* annak a közönségnek javán munkál, mely bizalmával, pártoltságával megtiszteli.

E bizalom, ez eddig tapasztalt pártolás az, mely bennünket munkára kötelez és szent meggyőződésünk, hogy a közönség az új évnegyed kászöbén hatványozott mértékben fogja irántunk való bizalmát és pártoltságát nyilvánítani.

Lapunk előfizetési díja természetesen a régi marad.

Félévre — — 2 frt 50 kr.

Negyedévre — 1 frt 25 kr.

mely összeg vidékről legcélszerűbben postautalvánnyal küldhető be, míg helybeliek a lapkiadóhordónál is bejelenthetik az előfizetést.

Hogy pedig lapunk szétküldésében semmi fennakadás ne történjék, kérjük az előfizetések mielőbbi megújítását.

Szentes, 1890. szept. hó.

tisztelettel:

„Szentes és Vidéke”
szerkesztője és kiadóhivatala.

A közigazgatás tisztasága.

Szentes, 1890. okt. 2.

Rézkiürttel, dobbal, a vásári komédiásreklám minden fűléskető eszközével, melyben nem utolsó szerepet visz a szaporanyelvű kikiáltó, hónapok óta folyik a „Szentesi Lapban” egy örületes hajsza, mely — mint az ördögmalom — állandóan egy pont körül forog, egyet akar lefelé a közvélemény, felfelé a kormány tudatába erőszakolni: hogy e vármegye közigazgatásának tisztasága minden kritikan alól áll, hogy szerte e vármegye kerületeiben és községeiben egyaránt a közéleti korrupció gyoma burjánzott fel s hogy mindennek természetes oka a vezetőkben rejlik, akik gyöngék, képtelenek egy vármegye kormányzására, aminek bizonyágául szolgálhatnak a kikiáltó szerint elposványosodó fegyelmi ügyek s ezek közt az általa többször idézett Döme-féle szentesi árvapénztári sikkasztásból kifolyó ügy is.

A vármegye e vezetői élén természetesen a főispán áll, ugyanaz, akiről ugyancsak ez a komédiás-reklám (amelyre, mellesleg mond, nem szorult s a melynek dicsérete bizonyára épp oly kevésbé hízelt neki akkor, mint ahogy most

gáncsa és durva támadása el nem téríti az egyenes útról) még nem oly régen a „Szentesi Lap” mult évi ftyamának 54-ik számában így irt: „

... azt, hogy egy Zsifinszky Mihályt állít a miniszter Csongrád vármegye élére, minden utógondolat nélkül örömmel, sőt lelkesedéssel vesszük; mert benne egy európai mércésség, hazafias érzet által vezérelt, renklivüli munkássága által magát minden téren fényes kitüntetésre érdemesítette, széles látókörű férfiat nyer vármegyénk.

S hogy bobizonyítsa, miszerint ez nem pusztán az ő itélete, hanem nálánál avatottabb is, Baross miniszter azon kijelentésére hivatkozik a reklámhős, hogy: „Csongrád vármegyében sok teendő vár a főispánra s így akkor fogok (t. i. Baross miniszter) Csongrád vármegyével legjobban cselekedni, ha egy minden irányban nagy munkaerőt képviselő férfit fogok e megye élére állítani.” ... „S ez oly intenció — veszi át ismét a szót a miniszter — a vásári kikiáltó — mely előtt Csongrád megye főispáni állásának betöltésénél hálás tisztelettel hajolhat meg e megye közönsége nemcsak, de méltán fogadhatja öszinte örömmel azon férfit, kit ily miniszteri intenció állít Csongrád megye élére.”

Aki ezt az émelgős dicshimnust elolvassa, aki visszaidézi emlékezetébe a mult évi fényes főispánfogadást, melynek ugyanez a reklámhős vezette a fáklásmenetet és tartotta az üdvözlőbeszédet ugyanahoz a főispánhoz, kit ma, a szabad sajtó minden tisztességének lábbal tiprásával, a legdurvább módon támad meg, hogy a megyei közigazgatás állítólagos korrumpáltságáért felelőssé tegye és így összehasonlítást tesz az akkor és most közt — önkénytelenül is felveti a kérdést: vajjon mi lehet az oka e feltűnő nézetváltozásnak?

A főispán vesztett talán *széles látókörből*, lefoszlottak róla mindama kitűnő tulajdonságok, melyek által magát minden téren fényes kitüntetésre érdemesítette és az oly büszkén aposztrofált *igazi modern államférfiat*, Baross Gábor minisztert is megcsalta-e éleslátása, mikor azt mondta a reklámhősnek, hogy Zsifinszky Mihályban egy minden irányban nagy munkaerőt képviselő férfit fog e megye élére állítani?

Korántsem!

Baross Gábor miniszter, aki a közszáli sas éles és biztos tekintetével választotta meg minden téren, az ideiglenes helygymisztersége alatt bekövetkezett főispánváltásoknál a maga bizalmi férfait — mint egyébűtt, itt sem csaiódott és aligha járunk messze a va-

lótól, ha azt állítjuk, hogy *Zsilinszky* Mihály főispán éppen *széles látköre* folytán, mellyel vármegyénkbe jöve, az idegen, ismeretlen elemek közt gyorsan tájékozódott és mérlegelt mindenkit a *maga igaz erkölcsi értéke* vagy *értékeltensége* szerint, játszotta el a *komédiás-reklám* bizalmát s a tény, hogy nem a kikiáltó, hanem a maga lábán akart járni, hogy nem annak eszével, hanem a sajátjával akart és tudott gondolkozni: szolgált a *Pálfordulás* legfőbb okául, melyen túl a tehetetlen düh tisztátalan tájtékával fűcskendezte be untalan ugyanaz a nyelv, mely előbb égig magaszta s csak éppen hogy oltárt nem emelt kultuszának.

Pedig az a nyers erő, melynek nagy hangja nálunk még azoknál is visszhangot kelt, meg azok közéleti szereplését is befolyásolja, akik társadalmi állásuknál és vagyoni helyzetüknél fogva is minden irányban megóvhatnák függetlenségüket, ugyancsak minden követ megmozgatott arra, hogy a köztünk érkezett új főispán *széles látkörének határvonalait a maga kénye szerint szabja meg*.

E tekintetben igen tanulságosak a „*Szentesi Lap*“ mult évi 124-ik számának megyei közgyűlési tudósításában foglalt következő passzusok:

„... mindenki a főispánra néz, tőle vár impulzust. Akar-e egy kis változást, melyre a közhangulat mindig kész, vagy meg van elégedve a mai állapotok és emberekkel. Ha ő jónak talál mindent, úgy ahogy van, akkor más mit gáncoskodjék.“ ... *Hogy van valami készülőben, arra látszik mutatni városunk két jeles ifjúnak: Filó Tihamér és dr. Mikecz Odónnek tiszteletbeli megyei jegyzökké lett kinevezése*“ ... a főispán azt mondta nekik, hogy *igyekezzenek, hogy oszlopok emberei lehessenek a vármegyének. Ez azt jelenti, hogy ezekkel a fiatal, munkaképes erővel komoly célja van a főispánnak* ...“

Egy kötött marsruta volt ez, melyet a *komédiás-reklám* a főispán elé irt. Kifejezést nyer benne a *követelő* remény, hogy a főispán igenis *akarni fog a megyei tisztújításnál egy kis változást, melyre a közhangulat* (értsd alatta a vásári kikiáltót) *mindenkor kész*. De rá van mutatva határozottan arra is, hogy az a famózus *közhangulat* *milyen irányban kívánja kifejezésre jutva látni a főispánnak eme kis változás* iránt való akaratát.

Sőt a lap ugyane számában egy *kis gyöngéd fenyegetés* is foglaltatik, csak úgy odavetőleg ugyan, de elég világosan azokra nézve, akik az ily vásári komédia minden cselekvésébe be vannak avatva, mert a marsruta a következő jelentés mondással végződik: „... meglássuk, hogy alakulnak a viszonokok s ha egyáltalában nem akarnak alakulni, majd lapunk is *ád némi lökést a megyei világnak*.“

Nos, az *inye szerinti változás* nem következett be a megyei tisztújításnál s bár koránsem azért, mintha annak bekövetkezését a főispán *elnevezte volna*, (mert hiszen szigorú semlegességgel tartotta magát távol a pártküldelemektől) — hanem, mert a *közvélemény* nem akarta *figyelembe venni az otromba fenyegetődzést*:

a *megyei világnak* szánt és ígért lökés, a fektelen, szinte örületes düh vadságával, társadalmi és közéletünk romlására tényleg bekövetkezett, sajnálatos módon kábitva el épp azokat, akiktől állásuknál fogva joggal megkövetelhetnők, hogy szilárdan állják meg helyüket a kitört és erőszakosan, mesterségesen felidézett viharban s ne hajoljanak — lenge nádként — hol jobbra, hol balra.

Jó szerencse, hogy azt, akinek megbuktatására, megdöntésére ez a mondva-csinált forgatag felidézett: a főispánt magát, annak minden útcai szennyje, főlkavart iszapja teljesen érintetlenül hagyta; hogy úgy ő, mint az alispán, mindana otromba támadás közepett, melynek éle szünetlenül ellenük irányult és irányul ma is, egy pillanatra sem vesztették el önuralmukat és *tiszta* lábbal gázolva át a megrontásukra törő ingoványon, törhetlenül, meg nem félemlítve haladnak az *egyenes* úton a maguk elé tűzött cél felé, mely nem lehet más, mint ma teljesen derűt társadalmi és közéletünknek új és szebb életre keltése; mert hiszen e nélkül ma már Góg és Magóg hada ülne nálunk diadalmi orgiát és kétségbe kellene esnünk a jövő felett.

Hogy pedig a közelmúltak emlékeit igyen feljuttottuk: koránsem azért történt, mintha rekriminációkba akarnánk bocsátkozni, hanem: mert az akkor és ma közt keressük és meg is találjuk az okozati összefüggést.

Egy kettős tükör volt ez, melyet azóta, hogy ez áldatlan harcot tisztátalan kezek felidéztek — a közönség elé tartott a vásári komédiás-reklám. Az egyik lapja szünetlenül azt mutatta s mint már fent mondtuk, azt igyekezett a közvélemény és a belügyi kormány tudatába erőszakolni, hogy a vármegyében szerte, járási központjaiban és községeiben egyaránt velőig rothadt a *közigazgatás* — míg párluzamban ezzel, a másik lapja mindég egy *tiszta, mocskotalan* képét igyekezett feltüntetni Szentes város adminisztrációjának, annak az adminisztrációnak, mely vármegyénk szervezetében a rothadás minden erjanyagát magában rejtí.

Igy, amint az alispán először tartott azóta Szentes város közhivatalaiban hivatalos vizsgálatot. — *még befejezve sem lón ez a vizsgálat*, a „*Szentesi Lap*“ már jelentette, hogy az alispán a város adminisztrációját *példás rendben találta*; ugyanez a jelentés ismétlődött, *szintén még a vizsgálat befejezése előtt*, a f. évi június 8-án, mikor a főispán kezdte a város hivatalainak vizsgálatát és legújabb immár harmadik javított és bővített kiadását érte meg *ugyanaz a példás adminisztrációról* szóló jelentés a *Fülp* Bódog által megejtett vizsgálat alkalmából, ugyancsak annak befejezése előtt, hogy szinte biztosra lehet venni, miszerint e szablonos hírek szedése készen áll a „*Szentesi Lap*“ kiadóhivatalában s csak a nevet kell bennük esetről-esetre, az illető vizsgálatot tartó egyénhez képest mutálni. (beleigazítani. Szedő.)

S az okozati összefüggést e két tükörkép és a most lefolyt közigazgatási bizottsági gyűlésen előfordult szentesi ügyek közt könnyű megtalálni.

A közönség mindég csak azt olvassa, hogy a vármegye adminisztrációja alap-

jában romlott, Szentes városé — hivatalos vizsgálatok bizonyosságaként — a legkifogástalanabb és mindezt azért, mert az a kéz, mely a kártárt és hamis játékokban keveri, jól tudja, hogy Szentes adminisztrációja éppen nem kifogástalan s hogy a vármegyei adminisztráció vezetői — *bármily elnézéssel legyenek is* egy ideig, az általuk megejtett vizsgálatok során Szentes adminisztrációjában észlelt hiányok iránt, előbb-utóbb abba a helyzetbe jutnak, hogy nem térhetnek ki tovább e hiányok és hivatali rendtelenségek megszüntetését célzó törvényes intézkedések elől, amelyek során természetesen az illető hanyag vagy rendetlen tisztviselő ellen kell a *törvényes megtorlással élni*.

És mikor aztán a megtorlás ideje elérkezett, mikor a vármegye vezetői belátták, hogy Szentes város előjárásával szemben rosszul alkalmazták az elnézést, mert a helyett, hogy az így nyert időt ez az előjáróság a régi bűnökből eredő rendtelenségek tisztázására használná fel, még újabb és újabb rendtelenségeket is halmoz rákásra, sőt a *vármegye jóakarató elnézését* erőtlenségnek, gyengeségnek vélve, valósággal paczkázni kezd és számba sem veszi a kapott sürgőt figyelmeztetéseket — mikor — mondjuk, mindez bekövetkezik és a város szennyese nyílt gyűlésen kerül a vármegye közigazgatási bizottsága elé: akkor aztán nagyon kényelmes előállani azzal, hogy: miként halmozódhatott fel ennyi hivatalos hanyagság a várombál, mikor a vármegye vezetői által megejtett hivatalos vizsgálat során mindent olyan szép, példás rendben találtak.

Ime, egy hű képe a kettős tükör hasznának, melyet a közélet vásári szemfényvesztője bár bűnös, de tagadhatatlanul ügyes kézzel igazgat nálunk kényeszerint, hogy hol *torzképben* a vármegyét, hol meg *ideális tisztaságban* Szentes közigazgatásának képét mutassa.

És most, e hosszú, de elkerülhetlen bevezetés után, *hisértsük meg egyidőre a szájkaszkodás nagymesterének álláspontjára helyezkedni* és mindazt, amit kettős tükörben a vármegye vezetőiről mutat, akceptálni.

Ez álláspontot akceptálva: a vármegye vezetőiben van a hiba. Nagyon gyöngék, nagyon elnézők a tapasztalt közigazgatási visszaélések iránt; nincs meg bennük a kellő erély, hogy a tisztítás nagy munkáját keresztülvigyék, sőt még a régi és büntügyi eljárás képezett *fejjelmi ügyeket sem intézték el*.

Mindég a szájkaszkodó álláspontjából kiindulva, e miatt a gyöngé, elnéző és érelytelen megyei főtisztviselőket örökös korholjuk és megtámadjuk, nem mulasztva el egy alkalmat sem, mely ezen támadásunk jogos voltáról a közönséget meggyőzheti, úgy hogy végre — mondjunk — e főtisztviselők az ily örökös zaklatást megunva, heroikus elhatározásra jutnak és komolyan, kellő erélylyel kezdi meg az adminisztráció purifikálását.

Ezen elhatározásuk komoly voltának egyik nyomatékos tanúságaként kerül aztán a vármegye székvárosának, Szentesnek anyai szennyese a közigazgatási bizottság elé, amennyi a mult hó 29-én a bizottság zöld asztalát csaknem meggörnyesztette súlylyával és amelyek-

ből megannyi fegyelmi ügy kerekedik hanyag, kötelességmulasztó előjáró, renitens tisztviselő nyakába, hogy szinte sok is egyszerre a purifikációból.

Ott fekszik egy elég tekintélyesre növekedett akracsomag: a városi gyám-pénztárból 1888-ban eltűnt 2400 frt kamathátralék ügye, amelyben az alispán *ötször* hívta fel Szentes város polgármesterét, hogy adjon számot: mi okon veszett el ez a szép kerek összeg; ott közbül egy másik termetes irathalmaz: a Döme-féle sikkasztási ügyvel kapcsolatos fegyelmi ügyekben megejtett előzetes vizsgálat és ügyészi vélemény s ugyancsak ott a polgármester ellen egy másik fegyelmi javaslat: a vasúti számadások ügye, melyeknek betervezésére az alispán által épenséggel *tízszer* hivatott fel a polgármester, anélkül hogy a hol egyszerű, hol sürgős felhívást figyelembe vette volna.

E nagy kaliberű ügyek mellett, melyekhez méltán sorakozik az 1882. óta le nem zárt városi adóterzsikönyv ügye, alig jöhet szóba olyan kis kilyők-ügy, mint az elszámolatlan előlegek ügye, mely pedig szintén nem utolsó szint játszik városi adminisztrációnk sötétjében.

Ily körülmények közt, mikor a vármegye vezetői a *közhangulat* oly régi óhajának engedve, a purifikáció nagy munkáját megkezdik, mikor ez igyekezetekben egyszerre annyi közigazgatási mizériát visznek a közigazgatási bizottság mint illetékes fórum elé — *ha a tisztult munkáját csakugyan a közvélemény követeli*, bizonyára a legkevesebb, amit az oly sokszor nyilvánosan megvádolt, sőt meghurcolt megyevezetőt joggal elvárhatnak az: hogy ennek a közigazgatási bizottságnak minden tagja *teljes erkölcsi támogatásban* részesítse igyekezetüket és köre hasson abban, miszerint a közigazgatási bűnök és hanyagságok elkövetői elvegyek méltó jutalmukat.

Az események rendjének szigorú logikája így követelné ezt és csupán ily törvény és jog szerint szigorú eljárás elégíthetné ki úgy a vásári zajt csopott erényhőst, valamint a, szerinte, követendő közvéleményt.

De a logikát olyan könnyű fejtetőre állítani és olyan kényelmes, az adott körülmények közt, elodázni a megtorló határozathozatalt, hogy ez szinte önkényt kínálkozik a közíg. bizottság tagjainak.

És tényleg, ahogy a már fent el-sorolt ügyek egymásután sorra kerülnek — a vármegye vezetője egyszerre magára marad purifikáló törekvésében és még oly kiváló társadalmi és közéleti állású egyének is, mint *Fekete Márton* vagy *Kiss Zsigmond*, nem azt keresik, hogy ily súlyos és Szentes város adminisztrációját valóban megbélyegző esetekben *mi a törvény és jog szigora*, hanem: *hogy e törvényes szigort miként szállíthatnák le a minimumra*.

Nem szólnak arról, hogy az első esetben az eltűnt 2400 frt árvtári kamat ügyében, melyben a város polgármestere — a bemutatott és felolvasott ügyiratok szerint — a legnagyobb fokú hanyagságot és legsúlyosabb beszámítás alá eső renitenciát követte el fölöttes ha-

tósága, az alispán ellen, mikor *ötször* sürgetése dacára sem az ügyiratokat fel nem terjesztette, sem e fölterjesztést gátló akadályokról, egész a legutolsó sürgetésig, *addig, amíg reá rendbírás nem lön hívóva* — jelentést nem tett — hogy mondjuk, ebben az esetben miként ellenezte *Fekete Márton* biz. tag a fegyelmi vizsgálat elrendelésének kimondását főleg az okon, mert *egy oszlopos hivatalnokról* lévén szó, nagyon megdöglendőnek tartott egy ily határozatot, mely — szerinte — erkölcsileg is megbélyegző bizonyos mértékben. Végre is rúdján van, hogy a fegyelmi eljárást elővizsgálat előzze meg és ezt a bizottság elhatározta.

Hanem az a beszéd, amelyet a Döme-féle ügyvel kapcsolatos fegyelmi ügyek és az ügyészi vélemény ellen tartott, bár tagadhatatlanul sok volt benne a szóbeli hív, minden elfogulatlan hallgatásban bizonyos reminiscenciákat és olyan nézetet keltett, hogy az *tulajdonképpen nem egyéb Balogh János apokrifozisánál*.

Mintha a szónok nem arról akarta volna ballagatást meggyőzni, hogy *törvényes* kifogása van az ügyészi véleményre támaszkodó fegyelmi indítványok ellen, hanem: hogy Balogh János mögött egy szeplőtlen mult, hosszú közéleti szereplés áll, melyben *kötelességét mindenkor hűven teljesítette*, amiért *méltán tarthat igényt a közíg. bizottság elnézésére*.

Nem a *meggyőző érv*, hanem az *érzelem* uralta egész szónoklatát, amely helyen való lett volna valami emberbaráti ügyben, de nem ott, ahol egy fölöttes hatóságnak hivatalos hanyagságot kell megtorolnia, különösen, ha abból kifolyólag az árvak vagyonát oly tetemes károsodás éri, mint ebben az esetben.

S még az *érzelem* kifejezése is kölcsönzött volt, mely — mint már mondtunk — bizonyos reminiscenciákat keltett bennünk, mint ahogy egy új operett melódiájának hallásakor egy-egy réginék dallama esendül meg fülünkben.

Kerestük a dallamot és meg is találtuk. Úgy van: megtaláltuk. Mert amit *Fekete Márton* biz. tag Balogh János védelmére a közíg. bizottság gyűlésén felhozott, hogy t. i. az 1882—83-ik évi gyám-pénztári számadások meg- és felülbíráltván, ezekre a felmentvényt megkapta és így — ha később kiderült is a már polgármestersége idejére visszaterjedő árwapénztári sikkasztás, ebből kifolyólag ellene fegyelmi vizsgálat nem indítható; hogy milyen kifogástalan mult és példás hivatalnok, ki kötelességét hűven teljesítte s hogy a fegyelmi vizsgálat a megyei számvétség ellen is elrendelendő, mert azt első sorban terheli vétke mulasztás; továbbá, hogy a pénztár-vizsgálatoknál semmiféle polgármestere a világnak sem jöhet rá az esetleges sikkasztásra, mikor erre még a szakkapozott számvétség sem jött rá — mind-
ezt és pedig csaknem ugyanazon kifejezésekkel, ugyanazon szavakkal elmondva, megtaláltuk a „*Szentesi Lap*“ f. évi 37. és 38-ik számában, melyek ezen odíózus ügyvel foglalkoznak. Új csak az volt hát beszédjében, hogy egy volt oszlopos tisztviselő ellen, ki ma is egyik főhivatalnok a vármegyének, ugyanazon *érzelmi indokok* alapján, mint az előző nyben *Sarkadi* polgármester ellen, nem

véli *ilyen ügyből kifolyólag* a fegyelmi vizsgálatot elrendelendőnek, mely erkölcsileg megbélyegző.

És itt, ebben rejlik védő szónoklatának egész heve, de gyöngéje is.

Mert a közügyek elbírálásánál nem szabad az érzelmek, az egyéni vonzalom húrjait pengetni mikor az adminisztráció tisztaságáról s az az ellen vétők bünhőségéről van szó és szerintünk, de a *közérköcs szempontjából* is, *anál szigorúbb mértéket kell alkalmazni a közéletben valaki iránt, minél magasabb, főbb, oszloposabb hivatalba emelkedett*, főleg ha oda a közbizalom emelte.

A *Fekete Márton* által hangoztatott elv szerint az *alantas tisztviselő ellen könnyebben szívesen mondható ki a fegyelmi vizsgálat, mint az oszlopos tisztviselő ellen* és ebben az elvben, hogy úgy fejezzük ki magunkat — ha érvényesül — egy jó adag közéleti erkölcs-teleség rejlik.

De téves volt védőbeszédének kiinduló pontja is, ahol elvi kérdést vezetett föl a *törvény világi rendelkezésével szemben*, mikor azt igyekezett demonstrálni, hogy *Szabó Károly*, *Balogh János* és *Borsos Peter* ellen, mert már rég megszűntek a város hivatalnokai lenni, azon időkorbeli hivatalos hanyagságuk címén nem is indítható meg a fegyelmi vizsgálat, mely demonstrációra támaszkodva, *Kiss Zsigmond* tovább ment és a törvénykönyvből iparkodott nagyobb nyomatékot adni az elvi kérdésnek, felolvasván az 1886-ik XXII. t. c. 103. §-ának idevonatkozó rendelkezését oda ig, ameddig az ő érzelmi politikájuk keretébe beleillett s ameddig aztán a „*Szentesi Lap*“ f. évi 116-ik száma is közölte.

E paragrafus, szó szerinti szövegében így szól:

„*A hivatalról lemondott, vagy közbejött tisztújításkor meg nem választott előjáró vagy segéd- és kezelő személynél tag ellen fegyelmi eljárás rendszerint el nem rendelhető; a már folyamatban levő fegyelmi eljárás pedig, ha a bepanaszolt előjáró vagy segéd és kezelőszemélyzeti tag közbejött tisztújítás alkalmával nem lett megválasztva, rendszerint abban hagyandó.*“

Eddig beleillett ez a paragrafus a védőbeszédet tartó közíg. bizottsági tagok és a „*Szentesi Lap*“ védrendszereinek keretébe és eddig köztudomásra is hozták. Ugye ez a paragrafus így folytatja:

„*Ha azonban úgy egyik, mint a másik esetben a volt előjáró vagy segéd és kezelőszemélyzeti tag a felelősség alól még nem mentetett fel, ha vagyoni felelősség megállapításának kérdése forog fenn . . . akkor a hivatalból kilépett volt előjáró vagy segéd és kezelőszemélyzeti tag ellen a fegyelmi eljárás elrendelhető.*“

Kétségtelen, hogy a jelen esetben a *vagyoni felelősség kérdésének megállapításáról van szó*, mert hiszen egyébként *fegyelmileg* az illetők nem is büntethetők.

S hogy erről van szó, ezt *Fekete Márton* biz. tag is jól tudta, mert különben nem indítványozta volna azt, hogy — amennyiben a vizsgálat során

kitűnne, hogy az általa a fegyelmi vizsgálat alól kivonadni kívánt három volt tisztviselőt is hivatalos hanyagság és kötelességmulasztás vádjá terhelte: Szentes város kárterítési igénye ellenük fentartandó és a város által polgári per útján érvényesítendő volna.

És itt a védő ellenkezésbe jön önmagával, mert arra csakugyan kíváncsiak vagyunk, hogy *marasztaló fegyelmi ítélet nélkül* hogyan érvényesítette Szentes város e volt tisztviselői ellen kárterítési igényét és milyen indokból indítaná meg ellenük a polgári pert.

A „*Szentesi Lapból*” puskáz a védelem akkor is, mikor a további vizsgálatot a megyei számvevőségre is ki kivanja terjesztetni, mint amely az 1882. 1883-iki gyámpénztári számadásokat fölvizsgálván, a sikkasztásra nem jött rá.

Ha a védészedet tartott biz. tag úr felényi fáradságot fordított volna az ügy alapos tanulmányozására, amelyről tudhatta, hogy előbb-utóbb szőnyegre kerül, mint amennyi idejébe a „*Szentesi Lap*” már jelzett számaiban foglalt, ugyanez ügyre vonatkozó cikkeinek meg tanulása kerülhetett: a következőkre jött volna rá:

1) Rosszul alkalmazta a vontató kötelet akkor, amikor *Balogh János* sikeresebb kiméntésének leplezésére *Szabó Károlyt* is a mentőhorgonyra akasztotta, mert *Szabó Károly* még 1884-ben is városi számvevő volt, és az ezen évi árvapénztári számadások tekintetében a sikkasztás kiderítései még nem adatott meg neki a fölmentvény.

2) Helytelenül állította fel az elvi kérdést, mikor *világos törvény* intézkedik: mely esetekben indítható meg a fegyelmi vizsgálat.

3) A megyei számvevőség bevonására irányuló törekvése ezen súlyos fegyelmi ügybe, minden törvényes alapot nélkülöz, mert a Szentes város gyámpénztárának kezelésére vonatkozó szabályrendelet 52. §-a akként intézkedik, hogy:

„A pénztári tisztség a naplókat és okleveleket, az ezek alapján jan. 1 től december végéig terjedő időszakra a VII. alatti „számvetés” és a IV., V. alatti tartozási és követelési állapotról szóló kimutatások, valamint a VI. alatti mérleg kapcsában, a számadási évi végétől számítandó 2 hónap alatt az arvaszék-nél mutatja be a városi képviselőtestület elé terjesztve végett. Az 1871. XVIII. t.c. 129-ik paragrafusára alapján ezen számadás fölvizsgálata és a helyben hagyott mérlegnek a belügyminiszteriumhoz felküldése végett a megye törvényhatóságához küldetik fel.”

Arról, hogy az ellenőrzési naplókat is beküldjék a megyéhez, melyekből a szakértő fölvizsgálata a sikkasztás tényét csakhamar kideríthette volna, szó sincs e szabályrendeletben, amint hogy ezeket az árvapénztár akkori tisztsége tényleg féltve őrzötté avatott szemektől.

4) Megbizonyosodhatott volna róla, az itt közölt okmányból épp úgy mint mi, hogy a megyei számvevőség, bár erre kötelezve nem volt, betekintést végett bekeré a városi árvapénztártól ezen ellenőrzési naplókat is, de ezen igyekezete elé akadályok gördítették:

„411. 1884. sz.

Nagyságos kir. tanácsos alispán úr!

Szentes város árvapénztáráról 1878—1881. években vezetett számadások felülvizsgálatánál a nevezett számadásokhoz tartozó tartozási és követelési főkönyvek bemutatva nem lévén, azok egy részét rövid uton, térítvény adása mellett hoztam át a városi árvapénztártól. Döme József városi pénztárnok az 1878. és 1879. évi főkönyveket visszakérte egy napi használatra; s minthogy ezen főkönyvekre sürgősen megvizsgálendő számadások ellátásánál szükségem van, a mai napon Józsa István megyei hajdút az átvételről szóló térítvényeivel, azoknak kézhez adása végett elküldöttem, aki azon válasszal tért vissza, hogy a főkönyveket az árvapénztárnok nem adja át, mert azokra szüksége van.

Szentes város gyámpénztári számadásainak megvizsgálása és a tavaszi rendes közgyűlésre betervezése kötelességemmel tétetvén; hogy ezen kötelességemnek eleget tessek, felkérem nagyságodat, méltóztatásuk utasítást adni az iránt: hogy Szentes város árvapénztáráról, az 1878—1881. években vezetett főkönyveket, a városi árvapénztárnok, azonnali bocsátása a megyei számvevőség rendelkezése alá.

Kelt Szentesen, 1884. április 29.

Albertény Antal,
megyei első alszámvevő.”

5) Rájött volna arra, hogy egy fegyelmi vizsgálat elrendelése nem lehet *erkölcsileg* senkire megbélyegző, mikor csak hivatalos hanyagság és kötelességmulasztásról van szó, mert különben egy volt államtitkár és jelenlegi államvasuti igazgató, aki bizonyára van olyan magasrangú tisztviselő, mint akár egy városi polgármester, akár egy megyei arvaszéki elnök, nem kérne önmaga ellen fegyelmi vizsgálatot, mint ahogy csak legközelebb a Kókán-féle sikkasztási esetből kifolyólag is történt.

6) És végül pedig, egy ily befejezett bűnügy végeredményével szemben, melyben három bíróság hozott egybehangzó oly ítéletet, melynél az illető sikkasztóknak *enyhítő körülményül* tudja be az ellenőrzés és felügyelet teljes hiányát, bizonyára kétszer is meggondolja, hogy *Balogh Jánost* oly tisztviselőként állítsa oda, ki *hivatalos kötelességet mindenkor pontosan és lelkiismeretesen teljesítette*, főleg miután ugyan e bűnügy tárgyalása, de az előzetes vizsgálat során is kiderült, hogy a sikkasztás tényleg még polgármestersége idejében kezdődött.

Mert *Balogh János* polgármesternek *hivatalos kötelessége* volt: az árvapénztárt évenként *négyszer* hivatalosan megvizsgálni, kötelessége volt e vizsgálatokhoz a városi ügyészt meghívni, kötelessége volt a vizsgálatoknál az ellenőrzési naplókat használni és kötelessége volt a vizsgálatot azon kezdeni, hogy a pénztár összes kúcsait magához vegye. *Balogh János* polgármester pedig e *hivatalos kötelességei egyikét sem teljesítette soha szigorú lelkiismeretességgel* s csodálatos, miként lehet a kötelességűdőt tisztviselő nemes példaképeként odaállítani azt, ki hivatalos állásából folyó felügyelő és ellenőrző jogát még az *árvapénztár* kezelésével szemben sem gyakorolta soha a törvény rendelkezése szerint.

Nem bocsátkozunk tovább e közíg. bizottsági gyűlésen lefolyt események részletezésébe, melyeknek hű képét adjuk úgy is erről szóló referadánkban.

Csak markánsan kívántunk rámutatni

arra, hogy a közigazgatás szeplőtlen tisztaságának megővése, ezen a tisztaságon esett foltok lemosása és a közigazgatási rendtelenségeknek, hivatali kötelességmulasztásoknak és hanyagságoknak a törvény keretén belüli szigorú megtorlása nálunk nem mindég, sőt a legtöbb esetben nem azokon múlik, akiket a szájkodás nagymestere ezért meghurcolni és felelőssé tenni szeret.

Ahol, mint nálunk, a közügyek intézésénél az érzelmelek politikája verődik túlsúlyra a törvény világos rendelkezései fölött; ahol egyéni rokon vagy ellenszenv szerint billen a mérleg, mikor visszaélések, hivatali hanyagságok megtorlásáról és arról van szó, hogy ezek ismétlődésének, a jó és tiszta közigazgatás érdekében, a törvény szigorának teljes alkalmazásával vettessék gát: ahol olyan nézetek nyilvánulnak, hogy egy oszlopos tisztviselővel szemben kiméletesebben kell eljárni, mint egy alantassal (amiben — mint már mondtuk, jó adag közéleti korrupció rejlik) ott ne ábrándozunk a közigazgatás tisztaságáról.

Nekünk az így csak festett kép marad; egy műfelmeg, a melyet nagyon szeretnénk ugyan felagatni terméinkben, hogy vele kérdezzünk, de amelyért nem akarjuk megadni azt az árt, amennyiért megszerezhető.

Nem így és nem ilyen tényezőkké lehet víhető keresztül a teljes purifikáció.

Kontár munkát pedig csak kontárok tarthatnak elég jónak!

Közigazgatási bizottság.

Csongrád megye közigazgatási bizottsága, mint erről már korábban hírt adtunk, a múlt hó 29 én tartotta meg rendes havi gyűlését és pedig a biz. tagok olyan élénk érdeklődése mellett, mint ritkán egy egy alkalommal.

Kitéstett, hogy nagy események vannak készülébe, hogy olyan ügyek fognak szőnyegre kerülni, melyeknek miként való elintézése fölött előre láthatólag érdekes vita, talán erős közdelem is fog kifejeződni.

Es valóban úgy is volt.

A Szentes város adminisztrációja körül tapasztalt rendtelenségek és hivatalos hanyagságok egész halmaza töltötte be jórészt a közigazgatási előadmányok tárgysorozatát és minthogy vezércikkünkben egész kimerítően bíráljuk az ezek fölött kifejtett vitát, levonva belőle a konzekvenciát is — e helyütt elég, ha a gyűlés lefolyását adjuk lehető röviden és tömören.

A közigazgatási előadmányok sorát a pénzügyigazgatásossal beállt személyváltozásra vonatkozó előírt bejelentés előzte meg, mely szerint szegedi pénzügyigazgatóvá a távozott *Finczy Gyula* helyébe *Csiszár Gyula* neveztetvén ki, ugyan ő közíg. biz. fegyelmi választmányának tagjává volna megválasztandó, mely előírt előterjesztés, illetve javaslat egyhangulag elfogadtatott.

Az ezt követő apró-cseprő érdektelen tárgy fölött a bizottság könnyű szerrel határozott, elfogadván a betervezett határozati javaslatokat s csak akkor kezdett érdeklődés mutatkozni, mikor az előadó az első fegyelmi indítványhoz ért.

Ez, az alispánnak a Szentes városi gyámpénztárnál 1888-ban eltűnt kamathatárakról ügyére vonatkozó jelentésével áll kapcsolatban.

E jelentés szerint az alispán már 5 szőr hívtat fel *Sarkadi N. Mihály* polgármestert, hogy adjon számat ezen kamatok eltűnéséről; és pedig a f. évi jan. 29., márc. 13., április 13. augusztus 8-án (ekkor rendbírságot is róva ki rá) és agusztus végén, mikor a polgármester a rendbírság elengedését kérte.

